

О. О. КРАСОВСЬКА,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. Степана Дем'янука*

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗА КРЕДИТНО-MOДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ НАВЧАННЯ
В КОНТЕКСТІ ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ
ДО БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ**

Анотація

Дана стаття присвячена актуальним проблемам підвищення ефективності професійної підготовки студентів педагогічних факультетів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Аннотация

Данная статья посвящена актуальным проблемам повышения эффективности профессиональной подготовки студентов педагогических факультетов в условиях кредитно-модульной системы обучения.

Annotation

This article are considered the actual problems of increase effectiveness students' professional education on the pedagogical departments.

Процеси європейської інтеграції охоплюють важливі сфери життєдіяльності нашої країни: економіку, право, науку, культуру. Вища школа України не стоїть осторонь цих подій. Вона чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи. Такий підхід до модернізації освітньої діяльності в контексті завдань Болонської декларації вимагає наполегливої праці вітчизняних педагогічних і наукових працівників над практичним приєднанням до європейської системи освіти.

Проблеми впровадження кредитно-модульної системи навчання з метою модернізації системи вищої освіти в Україні висвітлюються в працях науковців: В.Андрущенка [1], О.Богуславської [2], В.Виткалова та О.Габ [3], С.Шевченка [7] та інших.

З метою інтеграції вітчизняної освіти у європейський простір, Колегією Міністерства освіти і науки України було розроблено положення «Про проведення педагогічного експерименту щодо запро-

вадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III - IV рівнів акредитації» від 24.04.2003 року. Наказом МОН України визначено ряд вищих навчальних закладів, на базі яких проводитиметься освітній експеримент. Серед них - Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука у місті Рівному. Три роки триває даний експеримент за різними напрямками підготовки фахівців у вищому навчальному закладі.

Активну участь у запровадженні кредитно-модульної системи навчання бере професорсько-викладацький колектив Інституту педагогічної освіти Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. Надзвичайно актуальним у контексті експерименту є викладання професійно орієнтованих та фундаментальних дисциплін на факультеті педагогічної освіти, адже вимагає ретельного опрацювання та впровадження в практику роботи факультету сучасних освітніх технологій. Робота за новими європейськими стандартами освіти розпочалася з адаптації відповідних навчальних дисциплін та спеціальних курсів до нових вимог, опрацювання змістових модулів згідно наданих кредитів та створення навчальних і робочих програм. Кожен крок на шляху розробки відповідного навчально-методичного забезпечення давався нелегко, проте спільна праця науково-викладацького складу ІПО, згуртованість колективу на шляху здобуття досвіду роботи за кредитно-модульною системою навчання принесла свої плоди. Викладачі факультету педагогічної освіти брали активну участь у методичних семінарах з питань кредитно-модульної системи навчання у вищих навчальних закладах III - IV рівнів акредитації, знайомились з передовим досвідом, вивчали «Положення про кредитно-модульну систему навчання», критерії оцінки знань і умінь студентів, розробляли методичні рекомендації для проведення самостійної та індивідуальної роботи та її оцінювання.

Активізація навчального процесу майбутніх педагогів за кредитно-модульною системою навчання відбувалася поступово і мала суттєві відмінності з традиційною системою формування знань і умінь майбутніх вчителів початкових класів.

Підготовка студентів педагогічних факультетів за традиційною системою навчання завжди була спрямована на оволодіння знаннями та вміннями з окремих спеціальних дисциплін. Аналіз педагогічної практики свідчить, що вони не завжди підготовлені до творчого вирішення навчально-виховних завдань, використання власного досві-

ду в навчально-виховному процесі. Це зумовлено також тим, що знання і вміння в цій сфері підготовки розглядаються як другорядні і не усвідомлюються студентами, як професійно значущі. Отже, виникають протиріччя:

- міжсоціокультурними вимогами, завданнями сучасної шкільної освіти в галузі навчання і виховання школярів і невідповідними цим вимогам і завданням рівнями готовності майбутніх фахівців до цієї роботи;

- між традиційною системою вузівської підготовки студентів та індивідуально-творчим характером майбутньої професійної діяльності, відкритою до інновацій.

За традиційною моделлю вузівської освіти основним принципом викладання є передача майбутнім спеціалістам необхідних знань і вмінь. Сьогодні, у нових умовах навчання, акценти переносяться зі знань, які опановує студент, на його людські та професійні якості, що є водночас і метою, і засобом його підготовки до майбутньої педагогічної діяльності, відбувається подолання існуючого у вищих закладах освіти розриву між інформаційно-пізнавальною, діяльнісною формою професійної підготовки та особистісним, зокрема, професійним розвитком кожного студента.

Проблеми професійної підготовки вчителів розкриваються у працях українських та російських науковців: В. Петрової [4], Г. Подрезова [5], Л. Хомич [6]. Забезпечення високого рівня практичної підготовки майбутніх учителів у вузі тісно пов'язане з використанням у навчально-виховному процесі поряд з традиційними, академічними методами навчання, так званих, активних, професійно орієнтованих. Оволодіння педагогічними інноваціями, які базуються на психолого-педагогічних, соціально-культурологічних та фахових знаннях, дозволить учителю досягти високого рівня педагогічної майстерності.

З погляду організації навчального процесу на факультеті педагогічної освіти реформи за кредитно-модульною системою навчання позитивно вплинули на дисципліну, рівень освіти і самоосвіти, самовиховання, науково-пошукової діяльності студентів. Адже така система навчання стимулює студента бути активним, заробляти бали за участь в аудиторній роботі, виконувати завдання самостійної та індивідуальної роботи, ґрунтовно готуватися до підсумкового модульного контролю, завдань з тестування. За таких умов викладачеві простіше виявляти індивідуальний рівень теоретичних знань студента, практичних та науково-дослідницьких здібностей. Переважній кількості студентів стало цікаво навчатися, вони стали сумлінно го-

туватися до практичних та лабораторних занять, у різних формах роботи закріплювали та виявляли одержані знання.

Особливої популярності набула технологія, яка базується на принципах рольової перспективи та імітаційно-ігрового підходу до організації навчання у курсі вивчення методик початкової освіти. Вона впливає на мотиваційну, пізнавальну, емоційно-вольову сфери особистості, стимулює розвиток активної професійної позиції, творчого стилю та педагогічної культури майбутнього вчителя. Основу технології становлять активні форми і методи навчальної роботи, а зміст розкриває цілісність педагогічного процесу та особливості педагогічної дії. Запропонована технологія створила умови для співтворчості та співпраці у навчальному процесі, забезпечила творчу атмосферу, свободу дій кожного учасника освітнього процесу. Разом з тим участь у проектуванні та проведенні уроків з різних навчальних дисциплін початкової школи, в активному їх обговоренні та оцінці давала змогу студентам отримати позитивні бали за аудиторну роботу.

Для активного включення студентів у підготовку і самопідготовку до навчально-виховної діяльності в школі у Інституті педагогічної освіти Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка С.Я.Дем'янчука використовуються навчально-педагогічні ігри, які проектують певні педагогічні ситуації. Досвід роботи засвідчує, що під час підготовки і проведення педагогічних ігор не було жодного випадку, коли б студент відмовився «грати». Ось як оцінили педагогічні ігри самі студенти: «...цікаво самому до всього доходити»; «...стало цікаво вчитись»; «...на практичному занятті переказати прочитане просто, а от в ігровій ситуації необхідно обрати якнайкращий варіант поведінки».

У педагогічних іграх змінюється і традиційна роль викладача: якщо для майбутнього семінару досить визначити тему і сформулювати питання, то методи проектування у формі гри потребують певної режисерської роботи. Методи ігрового проектування підвищують ефективність підготовки студентів до роботи у школі водночас сприяють зацікавленості в оволодінні фаховими знаннями, адже дають уявлення про їхнє практичне застосування, тобто створюють мотиваційний фон процесу навчання. Вони не потребують додаткового часу, змін у навчальному плані, органічно поєднуються з апробованими формами роботи, спрямованими на засвоєння програмного матеріалу.

В самоосвіті студента можна виділити два аспекти: професійний і особистісний. Професійний - спрямований на підготовку до вирі-

шення завдань, пов'язаних із педагогічною діяльністю, а особистісний охоплює коло світоглядних інтересів, захоплень і нахилів, що перебувають поза її межами або у зв'язку з нею. Одним із правил залучення студентів до роботи у нових умовах навчання за кредитно-модульною системою є збереження добровільності, активізація ініціативи, тобто викладач не повинен примушувати, а має лише спонукати, стимулювати розвиток стійкої потреби в самовихованні.

Одна з основних причин, що гальмує процес самоосвіти і самовиховання за кредитно-модульною системою навчання - відсутність педагогічного керівництва з боку викладачів, що охоплює не лише навчально-пізнавальну, але й науково-дослідницьку діяльність студентів. Професорсько-викладацький склад Інституту педагогічної освіти Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука активно включився в роботу над розробкою нових зразків навчально-методичної літератури, яка б допомогла студентам швидко адаптуватися до роботи з новою структурою навчальних дисциплін. Зокрема опрацьовано методичні керівництва до самостійної, індивідуальної та науково-дослідницької роботи студентів. Як позитивний наслідок, слід зауважити, що значно активізувався рівень підготовки студентів до занять, бажання краще висвітлити навчальний матеріал лід час усного виступу, підготувати наукову доповідь, виконати додаткові індивідуальні завдання. Така система навчання дозволяє студентові за рахунок набирання достатньої кількості балів уникнути процедури традиційного складання сесій.

Отже, реалізація освітнього експерименту в контексті Болонського процесу на факультеті педагогічної освіти в Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янчука показує позитивні результати і створює нові умови для формування професійних якостей майбутніх вчителів.

Література:

1. Андрущенко В. Модернізація педагогічної освіти в Україні в контексті Болонського процесу //Вища освіта України. - 2004. - №1. -С.5-10.
2. Богуславська А. Проблеми підвищення якості освіти в Україні у контексті Болонських реформ //Освіта і управління. -2006. -Т9. -№1. -С. 91-94.
3. Виткалов В., Гоаб О. Ефективність впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців у контексті Булонсь-

кої декларації//Вища школа. -2008. -№1. -С. 17-26.

4. Петрова Г. Вопросы эстетической подготовки будущего учителя -Казань: Из-во Казанского университета, 1976. -198 с.

5. Подрезов В. Комплекс засобів у системі виховання духовної культури майбутнього вчителя //Мистецтво та освіта. -1997. - №2. -С.47-49.

6. Хомич Л. Роль мистецтва у професійно-педагогічній підготовці вчителя //Мистецтво і освіта. -1998, -С.-51.

7. Шевченко С. Оцінювання якості вищої освіти в контексті приєднання України до Болонського процесу//Вища школа. -2008. - №11.-0.14-23.